

Nr. 1 (227) / 2025
Indexat în Crossref,
CEEOL și ROAD

Supliment al revistei „Strategic Impact”

COLOCVIU STRATEGIC

UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE APĂRARE „CAROL I”
CENTRUL DE STUDII STRATEGICE DE APĂRARE ȘI SECURITATE

DOI: 10.53477/1842-8096-25-01

ROLUL TURCIEI ÎN GESTIONAREA MIGRAȚIEI: DIMENSIUNI STRATEGICE ȘI IMPLICAȚII PENTRU UNIUNEA EUROPEANĂ

Emanuel Sebastian GEORGESCU

Turkey's role in migration management: strategic dimensions and implications for the European Union

Abstract: The study analyses Turkey's strategic role in controlling migration flows to the European Union and the risks associated with a potential internal political crisis. As the primary "buffer state" between the Middle East and the Schengen area, Turkey hosts over 4 million refugees, 90% of whom are integrated into urban areas. Under the EU-Turkey Agreement (2016), Ankara received €6 billion to manage migration, but turned it into a tool for geopolitical pressure, as demonstrated in 2020 by opening its borders to Greece.

Keywords: Turkey, migration, European Union, borders, geopolitics, security.

Rolul Turciei în gestionarea migrației: dimensiuni strategice și implicații pentru Uniunea Europeană

Rezumat: Studiul analizează rolul strategic al Turciei în controlul fluxurilor de migrație către Uniunea Europeană și riscurile asociate unei potențiale crize politice interne. Ca principal „stat-tampon” între Orientul Mijlociu și spațiul Schengen, Turcia găzduiește peste 4 milioane de refugiați, dintre care 90% sunt integrați în mediul urban. Prin Acordul UE-Turcia (2016), Ankara a primit 6 miliarde de euro pentru a gestiona migrația, dar a transformat-o într-un instrument de presiune geopolitică, aspect demonstrat în anul 2020 prin deschiderea frontierelor către Grecia.

Cuvinte-cheie: Turcia, migrație, Uniunea Europeană, frontiere, geopolitică, securitate.

Introducere

În ultimul deceniu, Turcia a jucat un rol esențial în gestionarea fluxurilor¹ de migrație mixtă², care includ atât refugiați și solicitanți de azil, cât și migranți economici aflați în situații ilegale, la frontierele externe ale Uniunii Europene. În acest context, Turcia s-a transformat într-un spațiu-tampon strategic între Orientul Mijlociu și zona Schengen. Importanța sa geopolitică s-a amplificat în special după Acordul UE-Turcia din martie 2016, conceput pentru a limita sosirile de migranți în Europa, în schimbul unui sprijin financiar substanțial și al unor importante concesiuni politice și economice din partea Uniunii Europene.

Este o realitate faptul că Turcia găzduiește în prezent, potrivit UNHCR (2025), peste 3,2 milioane de

refugiați sirieni înregistrați sub o formă de protecție temporară, alături de aproximativ 322.000 de persoane aflate sub protecție internațională, provenind din țări precum Afganistan, Irak, Iran și Pakistan. Guvernul turc, prin agențiile de resort, administrează în prezent șapte centre oficiale de cazare, situate în sud-estul țării, care găzduiesc circa 55.000 de persoane dintre refugiații cei mai vulnerabili. Cu toate acestea, mai puțin de 5% dintre refugiați locuiesc în astfel de centre, majoritatea fiind integrați în comunitățile locale din marile orașe. Istanbul adăpostește în jur de 531.000 de refugiați sirieni, urmat de Gaziantep (440.000), Şanlıurfa (326.000), Hatay (292.000) și Adana (243.000). Această distribuție denotă o pre-

¹ În sens academic, expresia *flux de migrație* desemnează un grup de persoane aflate în deplasare, reflectând dinamica migrației și nu acțiunea propriu-zisă a unui „flux” ca entitate activă. Vezi și International Organization for Migration (IOM), *Glossary on Migration*, 2019, <https://publications.iom.int/books/iom-glossary-migration>.

² Potrivit definiției utilizate de IOM, *migrația mixtă* se referă la

mișcări de populație care includ atât migranți (în special migranți economici), cât și persoane care au nevoie de protecție internațională, precum solicitanți de azil și refugiați. Aceste fluxuri sunt adesea neregulate, implică rute periculoase și nu permit întotdeauna o distincție clară între categoriile de persoane implicate. Vezi IOM, *Glossary on Migration*, 2019, https://publications.iom.int/system/files/pdf/iml_34_glossary.pdf.

siune semnificativă asupra infrastructurii urbane și a serviciilor publice din aceste regiuni. Situația subliniază atât eforturile pentru integrarea acestora făcute de către autorități, cât și dificultățile inerente gestionării unui număr atât de mare de persoane în afara unor centre specializate. În acest context, o eventuală criză politică majoră în Turcia riscă nu doar să destabilizeze echilibrul intern al țării, ci și să afecteze mecanismele regionale de control al migrației.

După cum se poate observa crizele politice din Turcia nu sunt un fenomen nou. Tentativa de lovitură de stat din data de 15 iulie 2016 a evidențiat fragilitatea instituțiilor democratice, precum și capacitatea regimului de a folosi contextul pentru consolidarea autoritarismului. Atunci, frontierele terestre cât și cele maritime au fost marcate de o permeabilizare temporară indusă, iar FRONTEX a raportat o intensificare a trecerilor ilegale în direcția Greciei (Frontex Risk Analysis Report, 2017). În mod asemănător, în luna martie a anului 2020, în urma tensiunilor dintre Ankara și Damasc dar și în relație cu poziția Uniunii Europene în conflictul sirian, Turcia a anunțat unilateral că „nu va mai opri migrații care doresc să ajungă în Europa” (BBC, 2020). Declarația a fost urmată de o mobilizare masivă a migraților spre frontierele terestre cu Grecia, iar imaginile cu acțiunile violente de la punctele de frontieră din Evros³ au devenit emblematice pentru volatilitatea fenomenului migrației ilegale, fără doar și poate dependent de stabilitatea politică a Turciei.

Conceptual, această relație poate fi înțeleasă prin analogia unei „ecluze geopolitice” un mecanism controlat politic, care poate permite sau opri fluxurile de migrație în funcție de interesele și presiunile interne ale regimului de la Ankara. François Héran (2021), remarcă faptul că: „*migrația devine o monedă de schimb geopolitică, utilizată în negocierile internaționale, inclusiv de regimurile autoritare care își conservă puterea prin instrumentalizarea haosului regional*”.

În cazul Turciei, polarizarea politică și eventualele mișcări de contestare la scară largă, criza economică internă, deprecierea lirei, inflația cronică, fără doar și poate ar putea să genereze scenarii de instabilitate care să activeze acest mecanism de presiune asupra Europei.

Mai mult, literatura de specialitate atrage atenția asupra faptului că riscul ca o criză de sistem în

Turcia, sub forma unei rupturi instituționale sau a unei tranziții de putere, să conducă la „externalizarea haotică” a presiunilor de migrație, inclusiv prin încurajarea trecerilor ilegale ca mijloc de destabilizare regională (S. Lavenex & F. Schimmelfennig, 2019; D. Tocci, 2020). European Council on Foreign Relations, într-un raport publicat în anul 2022, avertiza asupra faptului că, în contextul unei crize interne, Turcia ar putea „*folosi din nou instrumentul migrației ilegale pentru a câștiga avantaje strategice sau pentru a distrage atenția de la problemele interne*” (ECFR, 2022). În anul 2022, European Council on Foreign Relations (ECFR) a avertizat că Turcia ar putea recurge din nou la utilizarea migrației ca instrument geopolitic strategic, în scopul obținerii unor avantaje în negocierile cu Uniunea Europeană sau pentru a devia atenția de la problemele interne (Aydintaşbaş, 2022).

Scopul prezentului articol este de a analiza riscurile concrete asociate unei crize politice majore în Turcia, prin prisma impactului potențial asupra controlului migrației ilegale către Europa. Ne propunem să examinăm indicatorii de vulnerabilitate, precedentul crizelor anterioare, instrumentele politice ale regimului de la Ankara și răspunsurile posibile ale Uniunii Europene, în vederea conturării unor scenarii strategice.

1. Rolul strategic al Turciei în controlul migrației și implicațiile unei potențiale crize politice interne

În contextul arhitecturii regionale de securitate, Turcia ocupă un loc esențial ca principal stat tampon între zonele de conflict din Orientul Mijlociu și frontierele externe ale Uniunii Europene. Statutul său de maximă importanță derivă atât din poziția sa geografică strategică, cât și din acordurile internaționale, în special Acordul dintre UE și Turcia din anul 2016, care a reconfigurat mecanismele de control al migrației pe ruta est-mediteraneană. Turcia, potrivit acestui acord, s-a angajat să prevină migrația ilegală către Grecia, în schimbul sprijinului financiar european (6 miliarde de euro) și a promisiunilor privind liberalizarea vizelor și aprofundarea cooperării bilaterale (European Commission, 2016). Conform informațiilor oficiale ale Comisiei Europene, întreaga sumă de 6 miliarde de euro a fost alocată și contractată⁴. Până în

³ În luna martie 2020, regiunea Evros de la granița dintre Grecia și Turcia a devenit epicentrul unei crize de migrație majoră, caracterizată prin violențe semnificative. După ce Turcia și-a deschis unilateral frontierele către Europa, mii de migrați s-au adunat la punctul de trecere Kastanies, încercând să pătrundă în Grecia. Autoritățile elene au răspuns în forță, utilizând gaze lacrimogene și alte mijloace pentru a împiedica intrările ilegale. Organizații internaționale pentru drepturile omului, precum Human Rights Watch și Amnesty International, au documentat numeroase cazuri de abuzuri la granița Evros, inclusiv bătăi, depozități și expulzări forțate ale migraților, adesea fără respectarea pro-

cedurilor legale. Aceste evenimente au fost intens mediatizate, evidențiind volatilitatea fenomenului migrației ilegale și dependența sa de stabilitatea politică a Turciei. Pentru imagini relevante ale acestor incidente, agenția foto Alamy oferă o colecție de fotografii.

⁴ Deși angajamentele financiare ale UE față de Turcia au fost în mare parte onorate, există încă provocări legate de eficiența și impactul acestor fonduri. Este esențial ca viitoarele colaborări să se concentreze nu doar pe alocarea resurselor, ci și pe asigurarea unei utilizări eficiente și transparente a acestora, pentru a răspunde nevoilor reale ale refugiaților și ale comunităților gazdă.

prezent, peste 5,7 miliarde de euro au fost transferate către Turcia prin intermediul Mecanismului pentru Refugiați din Turcia (FRIT) (European Commission 2025, secțiunea Facility for Refugees in Turkey).

1.1. Infrastructura de primire și gestionare a refugiaților în Turcia

Până în anul 2024, Turcia gestiona la nivel național peste 3,6 milioane de refugiați sirieni sub protecție temporară (DGMM, Directorate General of Migration Management, 2024). La aceștia se adăugau aproximativ 400.000 de migranți provenind din Afganistan, Irak, Iran, Somalia și alte state instabile (IOM, 2023).

Deși la începutul crizei refugiaților sirieni 2011-2013, Turcia a optat pentru un model clasic de gestionare a migrației prin crearea a 22 de tabere oficiale (cunoscute și sub numele de „centre de primire temporară”), în anii următori a devenit evident că acest sistem nu poate susține pe termen lung un aflus de milioane de persoane. Taberele, deși bine organizate în faza inițială și susținute de guvernul turc și organizații internaționale, s-au dovedit a fi soluții temporare ineficiente în fața unei crize umanitare de amploare și durată. Pe măsură ce numărul refugiaților sirieni a depășit 3,6 milioane, guvernul turc a fost nevoit să adopte o strategie de integrare urbană ca răspuns realist și funcțional. Această schimbare de paradigmă a fost determinată de mai mulți factori: costurile ridicate ale menținerii taberelor pe termen lung; capacitatea limitată a acestor centre, care nu puteau găzdui decât un mic procent din totalul refugiaților; nevoia refugiaților de mobilitate, muncă și acces la servicii publice; presiunea socială și politică internă, care a impus adaptarea sistemului către modele sustenabile de coabitare urbană.

În prezent, conform datelor UNHCR (2023), peste 90% dintre refugiații sirieni din Turcia trăiesc în afara taberelor, integrați în comunități urbane. Cele mai importante provincii de rezidență sunt cele din sudul și vestul țării, unde densitatea populației siriene este ridicată: Gaziantep, Şanlıurfa, Hatay, Istanbul, Izmir, Bursa și Ankara. Această evoluție indică o instituționalizare a refugiaților în context urban, cu implicații semnificative asupra politicilor sociale, educaționale și economice ale Turciei.

Astfel, modelul turc de integrare a migranților s-a distins printr-o abordare flexibilă și descentralizată, ce reflectă trecerea de la „gestionarea în regim de urgență” la administrarea pe termen lung a unui fenomen demografic structural. Cu toate acestea, infrastructura taberelor oficiale continuă să existe și poate să devină un punct de plecare pentru mobilizări în masă în cazul unei crize majore. Datele furnizate de AFAD (Disaster and Emergency Management Authority) indică faptul că, în anul 2023, erau funcționale cel

puțin 7 tabere active în provinciile de frontieră, în special în Kilis, Hatay și Şanlıurfa. Estimările arată că aproximativ 150.000 - 200.000 de persoane se află încă în aceste facilități, cu acces limitat la resurse și o stare de nemulțumire în continuă creștere în rândul populației cazate acolo. (Brookings Institution, 2022).

1.2. Criza economică și riscul instrumentalizării migrației

Criza economică prelungită din Turcia, marcată de o inflație care a depășit 60% în anul 2023 (Turkish Statistical Institute, 2023), deprecierea severă a lirei turcești și scăderea puterii de cumpărare, a generat tensiuni sociale tot mai mari, în special între populația locală și comunitățile de refugiați. Un studiu realizat de Kadir Has University (2022) arată că peste 70% dintre cetățenii turci susțin trimiterea refugiaților înapoi în Siria, chiar și fără garanții de securitate. Partide populiste precum Zafer Partisi (Partidul Victoriei) au câștigat teren în discursul anti-migrație, alimentând ostilitatea internă și posibila presiune politică asupra guvernului de a „elibera supapa” migraționistă.

În cazul unei crize politice profunde, este posibil ca autoritățile, oficial sau neoficial, să relaxeze supravegherea frontierelor. Un precedent concret îl constituie episodul din luna februarie-martie 2020, când, în contextul unui atac aerian în localitatea Idlib și al eșecului negocierilor cu UE, autoritățile turce au declarat public că nu vor mai opri migranții care doresc să ajungă în Europa. Astfel, în doar câteva zile, peste 13.000 de persoane s-au mobilizat spre frontiera cu Grecia (Evros), într-un episod de criză care a evidențiat capacitatea regimului de la Ankara de a instrumentaliza migrația în scopuri strategice (Human Rights Watch, 2020).

1.3. Estimări privind impactul unei crize majore

Pe baza datelor disponibile, se poate avansa următorul scenariu realist în cazul unei crize politice majore în Turcia:

- 50.000-100.000 de persoane ar putea fi mobilizate în termen de câteva săptămâni, fie orchestrat, fie în mod spontan, din rândul populației deja aflate în centrele urbane sau în taberele pentru refugiați.

- un scenariu extrem ar putea duce la un val de migrație de peste 250.000 de persoane pe o perioadă de câteva luni, în special dacă sunt vizate frontierele maritime cu Grecia (Lesvos, Chios, Samos) și frontierele terestre din zona Edirne.

- conform IOM Displacement Tracking Matrix, peste 1,5 milioane de migranți din Turcia trăiesc în condiții de nesiguranță socio-economică, ce ar putea favoriza migrația ilegală, în lipsa unei intervenții structurate din partea autorităților.

Astfel, o criză politică severă în Turcia nu ar avea doar implicații locale, ci și un potențial semnificativ

de a declanșa o nouă criză pe linia migrației în Europa, similară celei din anii 2015-2016, care ar putea să aibă un efect de domino asupra securității frontierelor Uniunii Europene și asupra stabilității interne statelor membre.

2. Migrația ca instrument de presiune geopolitică în politica externă a Turciei

Utilizarea migrației ca „armă hibridă” nu mai este un concept teoretic, ci o realitate ilustrată prin multiple episoade din ultimul deceniu. Turcia, ca actor regional cu poziție de pivot între Orientul Mijlociu și Europa, a dezvoltat o strategie sofisticată de instrumentalizare a fluxurilor de migrație în scopuri geopolitice. Această tactică, denumită de cercetătorii din domeniul studiilor strategice „coercive engineered migration”, constă în provocarea și manipularea deliberată a migrației transfrontaliere pentru a constrânge politic un actor terț, de regulă un stat sau o organizație internațională⁵.

Kelly M. Greenhill, în lucrarea sa fundamentală *Weapons of Mass Migration: Forced Displacement as an Instrument of Coercion* (2010), argumentează că regimurile autoritare pot exploata populațiile aflate sub controlul lor, fie cetățeni, fie refugiați, pentru a produce crize umanitare sau politice în alte state. Turcia se încadrează perfect în acest model: stat autoritar care gestionează un număr semnificativ de refugiați și migranți și care poate să folosească acest context pentru a exercita presiuni asupra Uniunii Europene atunci când percepe un dezechilibru în relațiile bilaterale.

Cel mai vizibil exemplu de utilizare strategică a migrației a avut loc, în contextul escaladării conflictului din Idlib, Siria, când după moartea a 33 de soldați turci într-un atac aerian, regimul Erdogan a decis unilateral să deschidă frontierele spre UE. Oficialii turci au transmis că „nu mai pot opri refugiații care doresc să plece spre Europa” (Al Jazeera, 29 februarie 2020). Această decizie a condus la deplasarea a peste 20.000 de migranți spre frontiera greacă, în special în zona râului Evros. Mulți dintre migranți au fost transportați cu taxiuri și autobuze cu sprijinul evident al autorităților turce. Acțiunea a fost percepută de Uniunea Europeană ca o formă deliberată de presiune politică, menită să obțină sprijin financiar și politic pentru operațiunile militare turce în Siria și pentru gestionarea celor peste 3,2 milioane de refugiați sirieni din Turcia. Într-un context similar (ianuarie 2020), Parlamentul European și Comisia au reiterat disponibilitatea de a discuta un sprijin suplimentar

pentru Turcia, argumentând că aceasta continuă să găzduiască un număr semnificativ de refugiați sirieni și așteaptă mai multe resurse pentru eforturile sale de gestionare a crizei (Sánchez Amor 2020). Guvernul turc a invocat, de asemenea, rolul refugiaților drept justificare pentru operațiunile militare din Siria, subliniind legătura dintre gestionarea migrației și interesele strategice turcești în regiune (Chausovsky 2021).

Forțele elene au răspuns cu măsuri de control strict, inclusiv utilizarea gazelor lacrimogene, rețineri și respingeri forțate (pushbacks)⁶ acțiuni care au atras critici internaționale și îngrijorări serioase privind respectarea drepturilor fundamentale ale migranților. Potrivit raportului Border Violence Monitoring Network (2020), în acea perioadă au fost documentate peste 300 de cazuri de tratamente abuzive, iar Human Rights Watch (2020) a denunțat multiple incidente de violență și lipsă de acces la proceduri de azil.

În spatele acestei acțiuni s-a aflat un semnal strategic adresat Uniunii Europene, de către guvernul de la Ankara, în absența unui sprijin politic și financiar adecvat, rolul Turciei ca partener-cheie în controlul migrației către UE poate să fie pus în pericol, iar disponibilitatea sa de a continua această funcție strategică ar putea să scadă semnificativ. Așa cum nota Sinem Adar de la *Stiftung Wissenschaft und Politik* (2020), „Erdogan folosește migrații ca pe o monedă de schimb, testând limitele solidarității europene și profitând de diviziunile interne ale UE”.

După criza din anul 2015, UE a fost constrânsă să negocieze un acord extins cu Turcia. Documentul semnat în luna martie 2016 prevedea ca toți migranții care ajung ilegal în Grecia să fie returnați în Turcia, în schimbul relocării legale a refugiaților sirieni și al unor fonduri de 6 miliarde de euro (European Commission, 2016). Cu toate acestea, Ankara a folosit constant fondurile și poziția sa pentru a negocia noi avantaje, fie economice, fie diplomatice.

În anul 2021, în plină criză generată de retragerea SUA din Afganistan, președintele Erdogan a transmis într-un mod fără echivoc faptul că: „Turcia nu este depozitul de refugiați al Europei” și că orice nouă colaborare trebuie să fie însoțită de creșterea sprijinului financiar și de relansarea negocierilor de aderare (Reuters, 2021). Strategia sa a vizat recunoașterea statutului Turciei de actor indispensabil în arhitectura de securitate a continentului, dar și menținerea unui grad de presiune constant asupra liderilor europeni.

⁵ Traducerea termenului *coercive engineered migration* ca „migrație coercitivă” este propusă de autor, deoarece este utilizat în sensul manipulării intenționate a fluxurilor migratorii cu scopul de a exercita presiuni asupra altor state (Kelly M. Greenhill, *Weapons of Mass Migration: Forced Displacement, Coercion, and Foreign Policy*, Ithaca: Cornell University Press, 2010).

⁶ Practici prin care autoritățile de frontieră ale unui stat împiedică, prin forță sau constrângere, intrarea migranților sau refugiaților pe teritoriul național ori îi returnează imediat peste frontieră fără a evalua individual cererea de azil și fără a respecta garanțiile procedurale și drepturile fundamentale prevăzute de dreptul internațional.

Nu doar politica externă turcă este influențată de acest vector. La nivel intern, președintele Erdogan a instrumentalizat prezența refugiaților în discursul politic, utilizând tema migrației ca element de mobilizare electorală. În campaniile sale din anii 2018 și 2023, laitmotivul a oscilat între retorica protecției umanitare și dimensiunea strategică a migrației ca pârgă în raport cu partenerii externi. Regimul a consolidat o relație simbiotică între refugiați și stat, în care aceștia pot fi mobilizați în momente strategice, fie pentru a sublinia importanța cooperării cu UE, fie pentru a construi imaginea unei țări implicate în protecția umanitară, dar asediate.

Cercetătorul Zeynep Sahin Mencutek⁷ a evidențiat această dinamică în studiul său despre guvernarea migrației în regimuri autoritare, arătând cum Turcia utilizează infrastructura umanitară pentru a consolida loialitatea politică și a justifica centralizarea puterii executive (Mencutek, 2022).

3. Impactul ipotetic al unei migrații în masă din Turcia spre Europa, între realitate și scenariu de criză

3.1. Starea de fapt

Turcia joacă un rol esențial în arhitectura securității europene în materie de migrație. Aflată la confluența Orientului Mijlociu, Asiei Centrale și Europei, Turcia reprezintă principala țară de tranzit pentru migrații care vizează teritoriul Uniunii Europene. Potrivit datelor UNHCR și IOM, aceasta găzduiește cel mai mare număr de refugiați la nivel global.

Mentținerea acestui echilibru depinde în mod direct de stabilitatea internă a Turciei și de dinamica relațiilor sale cu Uniunea Europeană. Evenimente precum tentativa de lovitură de stat din anul 2016, deteriorarea climatului diplomatic, criza economică și retorica oficială privind „deschiderea porților” către Europa evidențiază fragilitatea parteneriatului bilateral și capacitatea Turciei de a influența securitatea frontierelor europene. În condițiile deteriorării cooperării, este plauzibilă reactivarea presiunii migratorii asupra Uniunii Europene, generând o potențială criză similară cu cea din anul 2015.

Un astfel de scenariu ar pune o presiune semnificativă asupra frontierelor externe ale Uniunii

Europene, în special în zonele deja vulnerabile, precum regiunea Evros (Grecia), frontierele Bulgariei și României. Insulele grecești, precum Lesbos, Chios și Samos, ar putea redeveni puncte critice, fiind nevoite să gestioneze rapid tabere de refugiați în condiții de supraaglomerare. România și Bulgaria, deși membre UE, dispun de infrastructură limitată pentru gestionarea fluxurilor masive de migranți, ceea ce ar impune o mobilizare rapidă a FRONTEX, a agențiilor umanitare și a forțelor naționale de ordine.

Totodată, sistemele de azil ale statelor de pe ruta balcanică sunt deja sub presiune. Grecia, de exemplu, a înregistrat în anul 2023 peste 57.000 de cereri de azil, cu o rată ridicată de recunoaștere a protecției internaționale (76,7%), reflectând o presiune constantă asupra capacităților instituționale. Bulgaria, deși cu un număr mai mic de cereri (12.250 în 2023), se confruntă cu o infrastructură deficitară: centrele sale de primire sunt fie subdimensionate, fie necorespunzătoare, având o capacitate efectivă mult mai redusă decât cea teoretică. România dispune de doar 1.500 de locuri distribuite în 7 centre regionale, ceea ce arată că nu ar face față unei crize de proporții.

În paralel, un astfel de val migraționist ar putea reactiva tensiunile politice între statele membre, întrucât răspunsul UE a fost, în mod tradițional, fragmentat. Reinstaurarea controalelor la frontierele interne de către state precum Austria, Germania sau Danemarca ar periclita temporar funcționalitatea Spațiului Schengen, iar lipsa unui consens privind relocarea refugiaților ar putea alimenta retorica eurosceptică și populistă în țări precum Olanda, Italia, Franța sau Polonia.

Pe plan social și umanitar, creșterea numărului de persoane vulnerabile facilitează apariția unor riscuri suplimentare: rețelele de trafic de persoane, organizațiile criminale sau extremiste ar putea exploata contextul, în timp ce comunitățile locale, în special cele din Balcani, ar putea deveni focare de tensiune socială în regiunile cu resurse limitate. În plus, rutele migratorii rămân periculoase: în anul 2023, peste 2.500 de persoane au murit încercând să traverseze Marea Mediterană. Lipsa unor coridoare umanitare sigure, într-un scenariu de criză, ar agrava dimensiunea umanitară, cu pierderi masive de vieți omenești.

⁷ Zeynep Şahin Mencütek este o cercetătoare specializată în politici de migrație, guvernarea refugiaților și relațiile internaționale, cu un accent deosebit pe Orientul Mijlociu și Turcia. În prezent, ea ocupă funcția de cercetător senior la Bonn International Centre for Conflict Studies (BICC) din Germania, unde co-conduce proiectul european Horizon Europe intitulat "GAPs", axat pe politicile de returnare a migranților. De asemenea, este afiliată ca cercetător la Canadian Excellence Research Chair in Migration and Integration (CERC) din cadrul Toronto Metropolitan University, unde colaborează la cercetări privind guvernarea transnațională a migrației. Mencütek a obținut titlul de doctor în

științe politice și relații internaționale la University of Southern California în 2011. Anterior, a fost profesor asistent în Turcia și a obținut titlul de docent în anul 2018. Printre lucrările sale semnificative se numără volumul *Refugee Governance, State and Politics in the Middle East* (Routledge, 2018), care analizează politicile privind refugiații în Turcia, Liban și Iordania. De asemenea, a co-autor volumul *Syrian Refugees in Turkey* (IMISCOE Series, 2023). Activitatea sa academică include și participarea ca cercetător senior în proiectul european Horizon 2020 "RESPOND: Multilevel Governance of Mass Migration in Europe and Beyond", concentrându-se pe guvernarea migrației și politicile de returnare.

Prin urmare, stabilitatea Turciei nu trebuie privită izolat, ci ca o componentă esențială într-un ecosistem complex de securitate europeană, în care dezechilibrul într-un singur nod, fie el politic, economic sau umanitar, poate să declanșeze efecte în lanț de mare amploare.

Turcia joacă un rol esențial în arhitectura securității europene în materie de migrație. Aflată la confluența Orientului Mijlociu, Asiei Centrale și Europei, Turcia reprezintă principala țară de tranzit pentru migrații care vizează teritoriul Uniunii Europene. Potrivit datelor UNHCR și IOM, aceasta găzduiește cel mai mare număr de refugiați la nivel global.

Menținerea acestui echilibru depinde în mod direct de stabilitatea internă a Turciei și de dinamica relațiilor sale cu UE. Evenimente precum tentativa de lovitură de stat din anul 2016, deteriorarea climatului diplomatic, criza economică internă, precum și declarațiile președintelui Erdoğan cu privire la posibilitatea de „*deschidere a porților*” către Europa ilustrează cum instabilitatea politică și economică internă, dublată de tensiunile cu UE, pot transforma Turcia dintr-un partener de încredere într-un actor impredictibil în arhitectura de securitate europeană.

Deteriorarea cooperării bilaterale ar putea reactiva presiuni de migrației majore asupra Uniunii Europene, alimentând un nou val de instabilitate la frontierele externe.

3.2. Ipoteza

În eventualitatea colapsului cooperării UE-Turcia, până la 4 milioane de migranți ar putea încerca să tranziteze teritoriul turc spre UE, declanșând o criză de amploare.

Ipoteza analizată pornește de la un scenariu extrem, dar nu imposibil: în cazul în care Turcia s-ar confrunta cu o criză majoră, o lovitură de stat, o prabușire economică sau escaladarea unor conflicte interne ori regionale, statul ar putea pierde controlul asupra frontierelor sale, iar mecanismele instituționale de control a migrației ar putea să cedeze. Într-un astfel de context, un număr semnificativ de migranți, posibil între 1 și 4 milioane, ar putea încerca să pătrundă în UE, folosind rutele maritime prin Marea Egee și rutele terestre prin frontierele cu Grecia și Bulgaria.

Scenariul este susținut și de precedente istorice: în anii 2015, 2016, peste 1,3 milioane de migranți au intrat în UE, declanșând o criză fără precedent. Scenariul este susținut și de precedente istorice:

Între anii 2015-2016, mai mult de 1,3 milioane de migranți au intrat în Uniunea Europeană, declanșând astfel o criză fără precedent (UNHCR 2016). Chiar și o mobilizare parțială a celor 4 milioane de migranți aflați în Turcia ar depăși capacitatea de răspuns a statelor membre. Rhetorica repetată a liderilor turci, conform căreia „*Europa nu poate suporta un nou val de refugiați*” subliniază natura strategică a acestui instrument de presiune. Chiar și o mobilizare parțială a celor aproximativ 4 milioane de migranți prezenți în Turcia ar depăși capacitatea de răspuns a statelor membre europene. Analiza discursului oficial al președintelui Recep Tayyip Erdoğan relevă o strategie consistentă de utilizare a problemei migrației ca instrument de presiune politică asupra Uniunii Europene. Astfel, în perioada 2019-2021, liderul turc a reiterat în mod repetat incapacitatea țării sale de a mai absorbi fluxuri de migrație suplimentare, avertizând că orice criză ulterioară va avea consecințe directe pentru statelor europene, cu precădere asupra Greciei (Republic of Turkey 2019, 2021).

3.3. Impactul pe principalele rute de migrație ilegală

Criza migrației continuă să exercite o presiune constantă asupra frontierelor externe ale Uniunii Europene. Rutele de migrație ilegală identificate de Agenția Europeană pentru Poliția de Frontieră și Gardă de Coastă (Frontex) reflectă atât evoluțiile geopolitice, cât și vulnerabilitățile logistice ale statelor implicate. O analiză a principalelor coridoare, precum ruta est-mediteraneană (care cuprinde frontiera maritimă cu Cipru și Grecia, precum și frontierele terestre ale Greciei și Bulgariei cu Turcia), ruta central-mediteraneană (din Africa de Nord către Italia și Malta), sau ruta balcanică (din Turcia către Grecia și Bulgaria, continuând spre Balcanii de Vest), este esențială pentru înțelegerea impactului regional și a riscurilor operaționale specifice fiecărei zone⁸.

1. Ruta est-mediteraneană

Traseu: Turcia → Insulele grecești → Grecia continentală → Europa de Vest

State direct implicate: Grecia, Turcia, Macedonia de Nord, Albania, Italia, Germania, Austria. Această rută rămâne una dintre cele mai frecvent utilizate, întrucât Turcia reprezintă o poartă majoră de intrare în Europa. Insulele grecești din Marea Egee: Lesbos, Samos, Chios, Leros și Kos, constituie

⁸ Definirea oficială a rutelor migrației ilegale (conform FRONTEX): Ruta est-mediteraneană: Implică frontierele maritime și terestre dintre Turcia și Grecia, Cipru și Bulgaria. Este una dintre cele mai utilizate rute pentru migrații care sosesc din Orientul Mijlociu și Asia de Sud-Vest; Ruta central-mediteraneană: Traversează Libia, Tunisia și Algeria spre Italia și Malta. Este una dintre cele mai periculoase rute, frecvent

utilizată de migranți din Africa Subsahariană; Ruta vest-mediteraneană: Cuprinde trecerile din Maroc către Spania continentală sau prin enclavale Ceuta și Melilla; Ruta balcanică (sau ruta vest-balcanică): Începe în Turcia, trece prin Grecia, Macedonia de Nord, Serbia, uneori Bosnia și Herțegovina, în direcția Croației, Sloveniei și mai departe în Austria, Germania sau Italia.

primele puncte de contact cu sistemul european de azil. Supraaglomerarea taberelor din aceste insule este emblematică pentru presiunea exercitată asupra sistemelor naționale de primire: de exemplu, tabăra Moria⁹, proiectată pentru un număr de 3.000 de persoane, a găzduit în anul 2020 peste 20.000 de migranți, generând o criză umanitară de proporții.

Potrivit datelor Ministerului Migrației și Azilului din Grecia, în anul 2023 timpul mediu de procesare a unei cereri de azil era între 8 și 12 luni, în funcție de zona de primire și de complexitatea individuală a cazului. Această întârziere sistematică în procesarea cererilor de azil, cu alte cuvinte în acordarea statutului de protecție internațională generează tensiuni sociale și amplifică nemulțumirea, atât în rândul solicitanților de azil cât și în cel al comunității locale.

Tensiunile sociale s-au intensificat în mod vizibil, mai ales în insulele și regiunile de frontieră. Exemple relevante sunt incidentele violente din Lesbos și Evros din anul 2020, unde localnicii, susținuți uneori de grupuri vigilante¹⁰, au organizat proteste și blocaje împotriva extinderii facilităților pentru migranți. Grecia a devenit, de facto, o linie de apărare exterioară a Uniunii Europene în fața presiunii de migrație provenită dinspre Turcia, pe fondul unui sistem de azil insuficient consolidat.

II. Ruta balcanică

Traseu: Turcia → Bulgaria → Serbia → Ungaria / România → Europa Centrală. State direct implicate: Bulgaria, Serbia, Ungaria, România, Austria, Germania. Fluxurile pe ruta balcanică tind să se intensifice periodic, în funcție de nivelul de securizare al rutelor alternative. În perioada 2015-2016, această rută a fost traversată de peste 764.000 de migranți (conform Organizației Internaționale pentru Migrație), constituind una dintre cele mai intense crize de mobilitate din istoria recentă a Europei.

Bulgaria și Serbia, state aflate în linia întâi a acestei rute, dispun de infrastructuri limitate în materie de azil și protecție internațională. Potrivit unui raport al Human Rights Watch din anul 2023, frontiera bulgară este scena unor abuzuri sistematice împotriva migranților, inclusiv

respingeri violente și detenții care au excedat procedurilor extrajudiciare.

România, în calitate de nou stat membru al spațiului Schengen, riscă să devină un culoar alternativ în eventualitatea în care Ungaria își reactivează politicile restrictive de închidere a frontierelor terestre. Această reconfigurare ar pune o presiune suplimentară asupra capacității României de a gestiona fluxuri de migrație neprevăzute, în special în zona de frontieră cu Serbia.

III. Ruta Mării Negre

Traseu: Turcia → litoralul românesc / ucrainean → România / Ucraina → Europa Centrală și de Est. State direct implicate: România, Ucraina, Republica Moldova, Slovacia, Polonia. Considerată o rută alternativă cu un grad ridicat de pericolozitate, ruta Mării Negre a fost utilizată mai puțin de rețelele de trafic de migranți, dar poate să devină mai activă în contextul blocării altor coridoare. Potrivit datelor FRONTEX, în anul 2022 au fost documentate doar 60 de traversări maritime ilegale prin Marea Neagră. Totuși, în condițiile intensificării controlului în Balcani sau în estul Mediteranei, această rută ar putea cunoaște o creștere accelerată.

Traversarea Mării Negre implică riscuri semnificative, în special pentru ambarcațiuni improvizate. Episoade tragice, precum naufragiile din anii 2017 și 2020, au evidențiat lipsa infrastructurii de salvare și intervenție în regiune. România și Ucraina nu dispun în prezent de capacități extinse de procesare și găzduire a solicitanților de azil sosiți pe cale maritimă, ceea ce constituie un risc major în cazul unei crize umanitare de proporții.

IV. Ruta vest-mediteraneană

Traseu: Turcia → Cipru → Malta / Italia. State direct implicate: Cipru, Malta, Italia. Această rută este adesea considerate neimportantă, însă a dobândit relevanță în ultimii ani, în special din perspectiva presiunii exercitate asupra Ciprului. Potrivit datelor Eurostat, în anul 2022, Cipru a înregistrat cel mai mare număr de cereri de azil pe cap de locuitor din întreaga UE: Porfanou Reception Centre (Centrul de Recepție Pournara)

⁹ Tabăra Moria a fost situată pe insula Lesbos (Grecia), în apropierea orașului Mytilene, principalul oraș al insulei. Insula Lesbos este situată nord-estul Mării Egee, la câțiva kilometri de coasta Turciei. Tabăra Fostă bază militară transformată în centru de înregistrare a migranților (hotspot) începând cu anul 2015 a avut o capacitate 3.000 de persoane. În anumite perioade (ex. 2020), au fost raportate peste 20.000 de persoane în tabără. În lumina septembrie 2020, un incendiu devastator a distrus complet tabăra, care este înlocuită temporar de către Tabăra „Kara Tepe II”, denumită și Mavrovouni, amplasată tot pe insula Lesbos.

¹⁰ Reprezintă forme non-statale de aplicare a legii, constituite ad-hoc sau organizate, care intervin în mod direct în menținerea

ordinii publice sau în combaterea unor amenințări percepute, în afara cadrului legal sau instituțional. Aceste grupuri acționează în mod voluntar, considerând că autoritățile statale sunt incapabile sau reticente să răspundă adecvat la anumite probleme, cum ar fi criminalitatea, migrația ilegală sau instabilitatea socială. În literatura de specialitate, vigilantismul este adesea definit ca fiind „justiție informală exercitată de actori non-statali care își asumă responsabilitatea aplicării legii sau apărării ordinii publice, de obicei prin mijloace coercitive” (Johnston, 1996). Acțiunile acestor grupuri pot include patrularea frontierelor, reținerea migranților, intimidarea anumitor categorii sociale sau etnice, ori cooperarea cu autoritățile într-o manieră semi-oficială, dar fără reglementare legală clară.

situat în Nicosia, este principalul centru de primire și are o capacitate de aproximativ 1.000 persoane, dar este de cele mai multe ori depășită, urmat de Kofinou Reception Centre situate în Larnaca este gestionat de către autoritățile cipriote și UNHCR și este destinat în special familiilor și persoanelor vulnerabile, are o capacitate de aproximativ 400 persoane, Meniou Accommodation Centre situat în Paphos, este folosit pentru cazuri care necesită un termen lung de așteptare și are o capacitate de aproximativ de 300 persoane, Centrul de Procedură Accelerată (First Reception Centre) situat în Kokkinotrimithia are o capacitate de aproximativ 1.200 persoane, dar funcționează de cele mai multe ori, peste limită.

În anul 2023, Republica Cipru a raportat faptul că peste 5% din populația sa se află în situația de a aștepta soluționarea procedurilor pentru o formă de protecție internațională, cea mai mare proporție din UE. Autoritățile cipriote avertizează astfel că, sistemul este saturat, iar noi sosiri pot depăși infrastructura existentă și așa supusă unor presiuni enorme.

Situația este agravată de diviziunea politică a insulei și de dificultatea aplicării unitare a reglementărilor europene în zona controlată de Republica Turcă a Ciprului de Nord¹¹, nerecunoscută internațional.

3.4. Soluții și mecanisme preventive

a) Consolidarea cooperării cu Turcia.

Uniunea Europeană trebuie să actualizeze acordul din anul 2016 cu Ankara și să introducă mecanisme mai clare de monitorizare și condiționalitate. Sprijinul financiar poate fi extins, dar doar în paralel cu garanții privind respectarea drepturilor refugiaților și controlul eficient al frontierelor. Criza afgană din anul 2021 a evidențiat riscul repetării valurilor migratorii masive și necesitatea unui parteneriat mai transparent. Uniunea Europeană trebuie să actualizeze acordul din anul 2016 cu Ankara și să introducă mecanisme mai clare de monitorizare și condiționalitate. Sprijinul financiar poate fi extins, însă doar în paralel cu garanții privind respectarea drepturilor refugiaților și controlul eficient al frontierelor. Criza afgană din anul 2021 a evidențiat riscul unor noi valuri migratorii masive și necesitatea unui parteneriat mai transparent (European Council 2016; European Commission 2022). Criticii avertizează însă că acordurile UE-Turcia pun în pericol drepturile omului, mai ales în ceea ce privește tratamentul refugiaților (Amnesty International 2017).

b) Pe fondul creșterii rapide a presiunii la

frontierele estice, este imperativ ca Agenția Europeană pentru Frontieră și Coastă (Frontex) să fie dotată cu mijloace tehnice și operaționale avansate. Propunem:

- supraveghere aeriană și la sol: achiziția de UAV-uri (drona-camere), termoscanere și sisteme de detectare radar pentru monitorizarea în timp real a trecerilor la frontierele terestre și maritime.

- echipe mobile rapide de intervenție: unități multinaționale pregătite pentru patrularea și asistența în zonele cu aflus major (în special în Grecia, Bulgaria și România).

- Coordonare sporită cu autoritățile naționale: centre de comandă comune Frontex–state membre, pentru schimb de date și decizii rapide.

O prezență robustă la frontierele de est nu doar descurajează tentativele de trecere ilegală, ci sprijină și reacția umanitară organizată în caz de criză. Pe fondul intensificării presiunii la frontierele estice, consolidarea capacităților operaționale ale FRONTEX este imperativă. Raportul anual de activitate din anul 2023 al agenției subliniază necesitatea unei strategii multi-anuale de achiziție și gestionare a echipamentelor, inclusiv dotarea cu UAV-uri, termo-scannere și alte sisteme avansate, parte din logica noului „Capability Roadmap” dedicat extinderii capacităților pentru perioada 2023-2027 (Parlamentul European 2023). În plus, FRONTEX a mobilizat cu 21% mai mult personal și a folosit cu 28% mai mult echipament tehnic în operațiunile desfășurate în Uniunea Europeană comparativ cu anul trecut.

Aceste date susțin necesitatea:

- utilizării de tehnologie avansată (UAV-uri, termo-scannere, radare, echipamente de detectare) pentru monitorizarea frontierelor terestre și maritime;

- formării și mobilizării echipelor rapide multinaționale, capabile să intervină prompt în zonele cu aflus major (Grecia, Bulgaria, România);

- implementării centrelor comune Frontex în statele membre pentru coordonarea în timp real, a schimbului de date și informații, precum și în procesul de luare a deciziilor într-un mod operativ.

O prezență organizatorică și tehnică robustă la frontierele estice este esențială pentru descurajarea migrației ilegale și facilitarea unui răspuns umanitar eficient, în linie cu standardele internaționale și angajamentele Uniunii Europene. (Council of the European Union 2025).

- c) Reforme în Pactul privind migrația și azilul. Solidaritatea instituționalizată ar trebui aplicată prin măsuri precum relocarea obligatorie a solicitanților de azil sau prin contribuții financiare. Crearea unei baze de date comune și a unei proceduri uniforme

¹¹ Republica Turcă a Ciprului de Nord (RTCN) este un stat autoproclamat în partea de nord a insulei Cipru, recunoscut oficial doar de Turcia. Această entitate a fost declarată independentă la 15 noiembrie 1983, în urma intervenției

militare turce din 1974, care a fost declanșată de o lovitură de stat în Cipru susținută de Grecia. Intervenția a condus la divizarea insulei și la strămutarea a zeci de mii de ciprioți greci și turci.

de azil ar elimina discrepanțele și întârzierile actuale. Pentru a transforma solidaritatea europeană dintr-un principiu teoretic într-un mecanism operațional, este necesară introducerea unui sistem de relocare obligatorie a solicitanților de azil, bazat pe criterii transparente de capacitate și necesitate. În paralel, statele membre ar contribui cu resurse financiare proporționale la volumul lor de populație și la nivelul de aderare la Schengen. Implementarea unei baze de date comune, interoperabilă cu toate sistemele naționale și adoptarea unei proceduri standardizate de evaluare a cererilor de azil ar reduce semnificativ discrepanțele de durată și rezultate între diferitele birouri naționale. O astfel de armonizare ar fluidiza gestionarea întregului flux, de la înregistrare până la soluționare, și ar împiedica practicile de „shopping for protection” între statele Uniunii Europene. Reformele propuse în cadrul noului Pact privind migrația și azilul sugerează instituționalizarea solidarității europene prin măsuri precum: (1) un sistem obligatoriu de relocare a solicitanților de azil bazat pe criterii transparente de capacitate și necesitate; (2) contribuții financiare proporționale cu dimensiunea populației și gradul de participare la Spațiul Schengen; și (3) implementarea unei baze de date comune interoperabile. Aceste măsuri urmăresc să elimine discrepanțele actuale prin standardizarea procedurilor de azil, reducând atât timpii de procesare, cât și practicile de „shopping for protection” între statele membre (European Commission 2020).

d) Uniunea Europeană trebuie să dispună de o rezervă strategică de infrastructură mobilă, configurată pentru a interveni imediat în caz de criză la frontierele externe, care să cuprindă:

- tabere modulare prefabricate, ușor de transportat și asamblat, cu facilități sanitare și de cazare de bază;

- spitale de campanie și unități medicale mobile, dotate pentru triere, tratament urgent și suport psihosocial;

- unități de procesare rapide, prevăzute cu birouri administrative, spații de interviu pentru solicitanți de azil și centre de înregistrare digitală;

- echipamente de infrastructură esențială (containere pentru depozitare, generatoare, panouri solare pentru autonomie energetică).

Aceste resurse ar trebui gestionate prin Mecanismul de Protecție Civilă al UE (rescEU) și

coordonate de către Comisia Europeană împreună cu Agenția Frontex și statele membre afectate. Personalul operativ, logistic, medici, experți procedurile de solicitare a unei forme de protecție, ar face parte dintr-o forță de intervenție rapidă antrenată periodic pentru a interveni și a operaționaliza aceste facilități în 72 de ore de la declanșarea situației de criză. Un astfel de cadru ar garanta atât un răspuns umanitar eficient, cât și un control eficient al frontierelor, evitând blocajele administrative și minimizând riscurile pentru viața migranților și siguranța comunităților gazdă.

e) Parteneriate cu țările de tranzit. Colaborarea state precum Liban, Iordania, Irak și Egipt este esențială pentru controlul presiunii migrației la sursă. Inițiativele precum Platforma de la Rabat¹² și Procesul de la Khartoum¹³ trebuie revitalizate. Ambele procese sunt complementare și urmăresc obiective similare, dar se concentrează pe rute de migrație diferite: Rabat pe rutele din Africa de Vest și Centrală către Europa, iar Khartoum pe cele din Cornul Africii. În cadrul Summitului de la Valletta din anul 2015, liderii europeni și africani au adoptat Planul de Acțiune Comun (Joint Valletta Action Plan - JVAP), care aliniază aceste două procese și subliniază importanța unui cadru coerent de cooperare.

Concluzii

O eventuală eliberare a „ecluzei de migrație” turcească, în contextul unei crize politice majore, ar reprezenta un test sever pentru capacitatea Uniunii Europene de a gestiona presiunile de migrație externe în absența unor parteneriate stabile cu statele de tranzit. Cele peste 4 milioane de refugiați și migranți aflați pe teritoriul Turciei, distribuiți în tabere formale, dar și în zone urbane dens populate, ar putea reprezenta, în lipsa unui control central coerent, o masă critică de mobilizare pe rutele clasice spre Europa.

Scenariile analizate în această articol indică faptul că, indiferent de ruta aleasă: est-mediteraneană, balcanică sau prin Marea Neagră, un astfel de exod ar avea efecte destabilizatoare nu doar pentru statele aflate în prima linie, precum Grecia sau Bulgaria, ci și pentru întreg spațiul Schengen, inclusiv pentru noii membri precum România. Impactul ar fi resimțit la nivel logistic, economic, politic și social, cu un risc major de creștere a tensiunilor între statele membre, reintroducerea controalelor la frontierele interne și întârirea

¹² Inițiată în anul 2006, Platforma de la Rabat este un dialog euro-african care reunește 57 de state și organizații internaționale, inclusiv UE și ECOWAS. Scopul său principal este de a crea un cadru de consultare între țările de origine, tranzit și destinație, abordând aspecte precum migrația neregulamentară, migrația legală, dezvoltarea și protecția socială. În prezent, se află sub președinția Nigeriei și urmează Planul de Acțiune Politică de la Cadiz (2023-2027), care include teme precum educația tinerilor și inovația în domeniul migrației.

¹³ Lansat în anul 2014, Procesul de la Khartoum este o platformă de cooperare politică între țările de pe ruta de migrație dintre Cornul Africii și Europa. Scopul său este de a stabili un dialog continuu pentru o cooperare mai eficientă în domeniul migrației și mobilității, precum și de a sprijini statele membre în identificarea și implementarea de proiecte concrete pentru combaterea traficului de ființe umane și a migrației ilegale. De asemenea, Procesul de la Khartoum încurajează colaborarea regională între țările de origine, tranzit și destinație.

discursurilor populiste și xenofobe în rândul opiniei publice europene.

Această situație evidențiază nu doar dependența profundă a Uniunii Europene de actori extracomunitari, precum Turcia, ci și absența unui cadru politic unitar și coerent în materie de migrație, ceea ce conduce la răspunsuri fragmentate și adesea contradictorii din partea statelor membre în fața presiunilor migrației. Această dependență generează vulnerabilități strategice ce pot fi speculate politic, așa cum s-a întâmplat în anul 2020 la frontiera turco-greacă (Evros), când migrația a fost instrumentalizată într-un context complex de tensiuni diplomatice.

Pentru a evita repetarea unor astfel de crize, UE trebuie să avanseze rapid în direcția unui mecanism de răspuns anticipativ, incluzând:

- crearea unei arhitecturi comune de reacție rapidă la crize migraționale,
- reechilibrarea relațiilor cu Turcia printr-o nouă formulă contractuală care să nu fie pur tranzacțională,
- investiții strategice în infrastructura de azil a statelor de primă linie și dezvoltarea de parteneriate reale cu actorii din Balcanii de Vest și regiunea Mării Negre.

În final, ceea ce se conturează nu este doar o posibilă criză legată de migrație, ci și o criză profundă a încrederii în capacitatea colectivă a Uniunii Europene de a-și proteja frontierele, coeziunea internă și valorile fundamentale, într-un context geopolitic tot mai instabil. Un eventual colaps al mecanismului turco-european ar putea declanșa una dintre cele mai grave crize umanitare și de securitate de după momentul 2015, reper critic în evoluția politicilor europene de azil și migrație. Prevenirea unui astfel de scenariu necesită mai mult decât simple ajustări logistice sau administrative: este nevoie de o voință politică fermă, de leadership strategic și de o abordare solidară, cuprinzătoare și anticipativă.

Lucrarea de față oferă nu doar o analiză a vulnerabilităților actuale, ci și un apel argumentat pentru reformă structurală, cooperare transnațională și asumarea unei responsabilități comune în fața unei provocări care depășește frontierele naționale. Doar prin solidaritate reală și acțiune coordonată, UE își poate recâștiga reziliența instituțională și legitimitatea în ochii cetățenilor săi și ai partenerilor externi.

Acest articol se bazează în mare parte pe proiecții și scenarii ipotetice, nu pe evenimente concrete, ceea ce poate afecta acuratețea predicțiilor. De asemenea, analiza nu include factorii geopolitici recenți (cum ar fi războiul din Gaza sau noile tensiuni din Orientul Mijlociu), care ar putea să amplifice sau să modifice dinamica migrației. Mai mult, lipsesc evaluări detaliate ale capacității de adaptare a Uniunii Europene în cazul

unui val masiv de refugiați și sau migranți. Aceste limite sugerează necesitatea unei cercetări continue, adaptate la evoluția contextului regional.

Bibliografie

Adar, Sinem. 2020. *Turkey's Migration Diplomacy*. Berlin: Stiftung Wissenschaft und Politik (SWP).

Amnesty International. 2017. *Turkey: Human Rights in Jeopardy in Return Deal with EU*. London: Amnesty International. March. <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2017/03/turkey-human-rights-in-jeopardy-in-return-deal-with-eu>.

Amnesty International. 2020. *Caught in a Political Game: Asylum Seekers on the EU-Turkey Border*. London: Amnesty International.

BBC News. 2020. "Turkey 'Opens Border' for Migrants to Reach Europe." February 28, 2020. <https://www.bbc.com/news/world-europe-51677559>.

Border Violence Monitoring Network. 2020. *March Crisis at the Evros Border*. <https://www.borderviolence.eu>.

Brookings Institution. 2022. *Managing Refugees in Turkey: Policy, Perceptions and Challenges*. Washington D.C.: Brookings.

Carling, Jørgen. 2007. "Migration Control and Migrant Fatalities at the Spanish-African Borders." *International Migration Review* 41, no. 2: 316-343.

Çorabatır, Metin. 2018. "The Evolving Role of Turkey in the Global Refugee Regime." In *Turkey's Migration Policy*, edited by Ayhan Kaya, 57-72. Berlin: Springer.

Council of the European Union. 2025. *EU Migration Policy – Migration Timeline*. Accessed May 16, 2025. <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eu-migration-policy/migration-timeline>.

Council of the European Union. 2025. *Migration Crisis*. Accessed May 16, 2025. <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/migration-crisis>.

Council of the European Union. 2016. *EU–Turkey Statement, 18 March 2016*. Accessed May 16, 2025. <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2016/03/18/eu-turkey-statement>.

Directorate General of Migration Management. 2025. *Migration Statistics*. Accessed April 2025. <https://en.goc.gov.tr>.

ECFR (European Council on Foreign Relations). 2022. "What if Turkey Opens the Gates Again? Europe's Weak Links Exposed." <https://ecfr.eu>.

Erdogan, Recep Tayyip. 2021. "Turkey Will Not Bear Refugee Burden Alone." *Reuters*, August 2021. <https://www.reuters.com>.

European Commission. *Proposal for a Regulation on Asylum and Migration Management (New Pact on Migration and Asylum)*, COM(2020) 609 final. Brussels: European Commission, 23 September 2020. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2020%3A609%3AFIN>. European Commission. 2016. *EU-Turkey Statement - March 18, 2016*. Brussels: European Union.

European Commission. 2020. *Proposal for a Regulation on Asylum and Migration Management (New Pact on Migration and Asylum)*, COM(2020) 609 final. Brussels: European Commission. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2020%3A609%3AFIN>.

- European Commission. 2021. *EU-Turkey Statement: Two Years On*. Brussels: Directorate-General for Migration and Home Affairs.
- European Commission. 2022. *Sixth Annual Report on the Facility for Refugees in Turkey*. Brussels. December. <https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2022-12/Sixth%20Annual%20Report%20on%20the%20Facility%20for%20Refugees%20in%20Turkey.pdf>.
- Frontex. *Annual Risk Analysis Report*. Warsaw: European Border and Coast Guard Agency, 2017 and 2024.
- Greenhill, Kelly M. *Weapons of Mass Migration: Forced Displacement as an Instrument of Coercion*. Ithaca: Cornell University Press, 2010.
- Héran, François. *Migrations et démocratie*. Paris: La Découverte, 2021.
- Human Rights Watch. "Greece: Violence Against Asylum Seekers at Border." March 2020. <https://www.hrw.org>.
- Human Rights Watch. "Asylum Seekers Pushed Back from Greece-Turkey Border." 2020. <https://www.hrw.org>.
- İçduygu, Ahmet, and Elif Şenses Özdemir. "Syrian Refugees in Turkey and Integration Policies." In *Migration in the Mediterranean*, edited by Anna Triandafyllidou, 141-160. London: Routledge, 2021.
- Frontex. 2017. *Annual Risk Analysis Report*. Warsaw: European Border and Coast Guard Agency.
- Frontex. 2024. *Annual Risk Analysis Report*. Warsaw: European Border and Coast Guard Agency.
- Greenhill, Kelly M. 2010. *Weapons of Mass Migration: Forced Displacement as an Instrument of Coercion*. Ithaca: Cornell University Press.
- Héran, François. 2021. *Migrations et démocratie*. Paris: La Découverte.
- Human Rights Watch. 2020a. "Greece: Violence Against Asylum Seekers at Border." March 2020. <https://www.hrw.org>.
- Human Rights Watch. 2020b. "Asylum Seekers Pushed Back from Greece-Turkey Border." 2020. <https://www.hrw.org>.
- İçduygu, Ahmet, and Elif Şenses Özdemir. 2021. "Syrian Refugees in Turkey and Integration Policies." In *Migration in the Mediterranean*, edited by Anna Triandafyllidou, 141-160. London: Routledge.
- IOM. 2016. *Missing Migrants Project Annual Report*. Geneva: International Organization for Migration. <https://missingmigrants.iom.int>.
- IOM. 2023. *Turkey – Migration Profile*. Geneva: International Organization for Migration. <https://www.iom.int>.
- IOM Turkey. 2023. *Migration Statistics and Trends*. <https://turkey.iom.int>.
- Kadir Has University. 2022. *Survey on Turkish Public Opinion on Foreign Policy and Migration*. Istanbul: Kadir Has Üniversitesi.
- Kühn, Oliver. 2021. "Schengen, Security and Migration: The European Challenges." *Journal of European Security Studies* 7, no. 3: 45-67.
- Lavenex, Sandra, and Frank Schimmelfennig. 2019. "EU Migration Governance: Informalisation and Its Limits." *Journal of Ethnic and Migration Studies* 45, no. 9: 1444-1453.
- Mencutek, Zeynep S. 2022. "Refugee Governance in Authoritarian Regimes: The Case of Turkey." *Journal of Ethnic and Migration Studies*.
- Spijkerboer, Thomas. 2007. "The Human Costs of Border Control." *European Journal of Migration and Law* 9, no. 1: 127-139.
- Tocci, Nathalie. 2020. *Turkey and the European Union: How to Avoid a Breakdown*. Rome: Istituto Affari Internazionali.
- Triandafyllidou, Anna. 2018. "A 'Refugee Crisis' Unfolding: 'Real' Events and Their Interpretation in Media and Political Debates." *Journal of Immigrant & Refugee Studies* 16, no. 1-2: 198-216.
- Turkish Statistical Institute. 2023. *Inflation and Economic Indicators*. Ankara: TurkStat.
- UNHCR. 2016. *Europe - Refugee and Migrant Arrivals Data, 2015-2016*. Geneva: United Nations High Commissioner for Refugees. <https://data.unhcr.org/en/situations/mediterranean>.
- UNHCR. 2025. *Operational Data Portal: Syria Regional Refugee Response – Turkey*. Accessed April 2025. <https://data.unhcr.org>.
- UNHCR. 2025. *Turkey Fact Sheet – December 2023*. Accessed April 2025. <https://www.unhcr.org/tr>.

Responsabilitatea privind conținutul articolelor publicate în *Colocviu strategic*, inclusiv a opiniilor exprimate, revine în totalitate autorilor, cu respectarea prevederilor Legii nr. 183 din 10 iunie 2024 privind statutul personalului de cercetare, dezvoltare și inovare și ale Legii nr. 8 din 14 martie 1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, cu modificările și completările ulterioare. Sunt autorizate orice reproduceri, fără perceperea taxelor aferente, cu condiția precizării exacte a sursei.

Colocviu strategic

Redactor: CS II dr. Cristian BĂHNĂREANU
E-mail: colocviustrategic@unap.ro
Webpage: <https://cssas.unap.ro/ro/cs.htm>
1 (227) / 2025, e-ISSN 1842-8096

Centrul de Studii Strategice de Apărare și Securitate

Adresă: Șoseaua Panduri, nr. 68-72, sector 5,
cod poștal 050662, București, România
Telefon: +4021.319.56.49, Fax: +4021.319.57.80
E-mail: cssas@unap.ro, Website: <https://cssas.unap.ro>